

In 'Dichter bij het werk' interviewt dichter Henry Sepers dichters over hun werk, of een specifiek deel daarvan. www.henrysepers.nl

Scheer de hond niet helemaal kaal

Om Meijen te spreken reis ik af naar Sint-Truiden, een stadje in Belgisch Limburg. Hij blijkt in een fraai gerenoveerd pand te wonen. Het is de oude 'pastorij' van het nabijgelegen Begijnhof. De dichter ontvangt me in de woonkamer en excuseert zich voor de roze bank ('maanden op gewacht, en dan krijg je de verkeerde kleur!') Tegen de wand hangt een foto van Levka, de hond van zijn schoonvader die een belangrijke rol speelt in *Sunset Industries*. De ruimte kijkt aan de achterkant uit op het grootste kerkhof van Sint-Truiden, 'mijn voortdurende memento mori'. Het past wel bij de bundel die, hoewel vaak licht van toon en vol met taalvondsten, veel ondergangsgedachten herbergt. *Sunset Industries* volgt, volgens de tekst op de achterzijde, de inwoners van Atlantis. De ontginning van de aarde en de uitbuiting van de mens spelen een belangrijke rol, er is de voortdurende dreiging van overstromingen, en ook andere thema's van deze tijd komen aan bod, zoals de coronacrisis en een bestaan dat wordt geregeerd door algoritmes. Dit alles wordt gepresenteerd in lange meanderende, sterk associatieve gedichten, beeldend van stijl en met sterke metaforen.

Je bent bepaald geen minimalist.

Haha, nee. Waarom zou ik dat moeten zijn? Een minimalist heeft maar beperkte mogelijkheden als het gaat om ritme en woordgebruik. Je krijgt dan van die keurige brokken tekst, die niet passen bij de brede thema's die ik aansnijd. Daarbij komt: als je aan het schrijven bent, en het voelt goed, dan moet je er verder van afbliven. Je hoeft niet meteen

Je zou de Vlaamse dichter **Jens Meijen** (1996) een duizendpoot kunnen noemen. Hij is letterkundige en politicoloog, werkt aan een proefschrift over populisme, is verbonden aan de universiteit van Oxford en heeft een eigen bedrijf op het gebied van Artificial Intelligence. Op zijn achttiende was hij al redacteur van *Humo*. Met zijn poëziedebuut *Xenomorf* won hij in 2019 de C. Buddingh'-prijs voor het beste debuut. In 2021 verscheen zijn roman *De lichtjaren* en sinds kort is zijn tweede dichtbundel uit: *Sunset Industries*.

Door Henry Sepers

van alles te gaan schrappen. Ik herschrijf toch al niet veel. Een gedicht hoeft niet helemaal perfect te zijn. Het mag best hier en daar wat schuren, dat vind ik juist mooi. Denk aan de muziek. David Byrne, bijvoorbeeld, van de Talking Heads kan helemaal niet zo goed zingen, en dat maakt het juist interessant. Dat is het gevaar van schrijfopleidingen, die overigens best nuttig kunnen zijn: je leert daar de hond te scheren, alle ongerechtigheden uit de tekst te halen. Mensen gaan bij elkaar zitten, becommentariëren elkaars werk, met het gevolg dat al die teksten

naar elkaar toe geschreven worden. Tegen beginnende schrijvers zou ik zeggen: oefen vooral in het vinden van je eigen stem, schrijf veel, raak vertrouwd met de taal. Het schrijven moet uit jezelf komen, een noodzaak zijn. Dan komt die eigen stem vanzelf.

Mooi gezegd, dat 'de hond scheren'. Ik ken de uitdrukking niet. Is het een Vlaams gezegde?

Nee, helemaal niet. Het komt gewoon van mijzelf. Ik denk eigenlijk altijd in beelden, in metaforen. Het is mijn natuurlijke manier van uitdrukken, mijn hoofd werkt zo. In het dagelijks leven kun je daar niet mee aankomen. Dan moet ik wat ik denk vertalen naar gewone, praktische taal. Als de zon

opkomt en je zegt ‘razend gevlamd rijst de terracotta massa’ dan begrijpt niemand je. Maar schrijven kan ik wel in de taal waarin ik denk. Vaak heb ik één prikkelende zin, en daar ga ik op verder. Wat ik doe ligt dicht bij de *écriture automatique* (automatisch schrijven) van de surrealisten, al structureer ik na afloop wel enigszins. Maar vaak heb ik al na vijftien minuten een tekst staan. Misschien verander ik een paar woordjes, meer ook niet.

Ben je een soort Elia, een profeet van de ondergang?

Ik stel alleen maar vast, ik wil niet beleren. Als de lezer er een waarschuwing in ziet, zegt dat ook iets over hemzelf. Blijkbaar is hij al met deze dingen bezig. We leven in een scharniermoment van de geschiedenis. In die eerste vijftientig jaar van deze eeuw zou het allemaal moeten gebeuren. Met het klimaat. De democratie die wordt bedreigd. De uitdagingen waar AI ons voor stelt.

‘Ik onderzoek de filter die onze geest eigenlijk is, vang de wereld met het visnet van mijn gedachten.’

Maar dan is je poëzie misschien wel de muziek die de ondergang begeleidt.

Ja, dat is wel goed gezegd. In mijn schrijverschap teken ik op hoe het tijdsgewricht op de menselijke geest inwerkt. Ik onderzoek de filter die onze geest eigenlijk is, vang de wereld met het visnet van mijn gedachten. De dingen kunnen soms scherp binnenkomen. In het tweede gedicht uit de bundel, ‘Waanmachine’, heb ik het over de coronatijd. Ik zat hier thuis te werken, had Zoom-meetings. Als het slecht weer was, kwam ik de hele dag niet buiten. Sint-Truiden was tijdens de pandemie een van de meest getroffen gemeenten van België. Als je thuis werkt, zie je alles van een afstand. Je dag kent nooit een duidelijk begin, dagen lopen in elkaar over en dan kunnen vreemde beelden binnendringen. Het vlakke leven dat je leidt, levert een rijke binnenwereld op. Maar een organische manier van omgaan met de werkelijkheid en met andere mensen was toen niet mogelijk. Dat is ook nu nog een probleem. Veel jongeren ervaren de wereld vooral via sociale media. Ze ontmoeten elkaar minder vaak, komen in een bubbel terecht met mensen die allemaal ongeveer hetzelfde vinden of dezelfde achtergrond hebben. Ik speel al jaren basketbal, en ontmoet daar mensen met zeer verschillende achtergronden en opinies. Dat is goed. Dat maakt dat ik accepteer dat je op verschillende manieren naar de werkelijkheid kunt kijken en dat compromissen, waar mensen vaak zo’n hekel aan hebben, belangrijk zijn en zelfs een win-winsituatie kunnen opleveren. Democratie is een moeilijke vorm van conflictmanagement, en als mensen niet meer bereid zijn om compromissen te sluiten, loopt die democratie gevaar.

De tekst op de achterkant suggereert dat *Sunset Industries* een soort epos is, maar ik vind wel dat er meer in gebeurt, het is niet een rechttoe-rechtaan-verhaal.

Het is een moderne variant van het epos. Ik gebruik vrije verzen, geen vast metrum, associeer veel. Je kunt het vergelijken met freestyle jazz. Ik drum zelf, vaak ook jazzmuziek. Het is het mooiste wat er is, als je na allerlei omzwervingen weer

© HENRY STEFFENS

bij het leidmotief uitkomt. Dat geldt zowel in de muziek als in de literatuur. Het is een soort thuiskomst. Ik heb voor de bundel naar de *Odyssee* van Homerus gekeken. Een held die erop uittrekt, van alles beleeft, en dan weer terugkeert. Zo gaat het in mijn bundel ook, zowel wat betreft de vorm als wat betreft de inhoud. En ik maak natuurlijk geen gebruik meer van die ene, mannelijke held. Dat past niet meer in onze tijd. Ik werk met meerdere perspectieven, laat verschillende personages aan het woord.

Je bent geïnteresseerd in mythologie?

Zeker. De Griekse mythologie is de ultieme manier om met het lijden om te gaan. Het plaatst het in een breder per-

spectief. Ook het populisme, waar mijn proefschrift over gaat, doet zich voor als een antwoord op het lijden in de wereld. Het verdeelt de mensen echter in een wij en een zij, en biedt geen echte oplossingen. Het grotere verhaal ontbreekt. Mensen zijn arm, voelen zich bestolen en een populistisch politicus zegt dan dat dat komt door een elite die alle macht naar zich toetrekt. Overigens doen populistten bijna nooit wat ze het volk beloven. Dat is ook hun zwakte: als ze ontmaskerd worden, als blijkt dat hun beloften loos zijn en zij het volk juist bestelen.

Een hond speelt een belangrijke rol in de bundel.

Ja, Levka. Zo heet ze ook in het echt. De naam is Russisch voor leeuw en dat kwam me niet slecht uit in deze bundel, al is ze in werkelijkheid een zeer brave hond die alleen maar blaft als je het haar uitdrukkelijk vraagt. Die hond symboliseert in de bundel het onschuldige. Ze begrijpt niet wat er aan de hand is, maar is wel nieuwsgierig. Ze beleeft de wereld op een andere manier, door te horen, door te ruiken. De gedichten die vanuit Levka geschreven zijn, zijn daardoor nog associatiever, met nog langere zinnen.

Je kunt je wel een geëngageerde dichter noemen. Je hebt het over het klimaat, algoritmes, artificiële intelligentie.

Ik heb samen met mijn broer een bedrijf in AI. Ik zie niet alleen bedreigingen in deze techniek, maar ook veel mogelijkheden voor creatieven, voor schrijvers, ontwerpers, beeldend kunstenaars. Met AI kun je veel makkelijker een concept ontwikkelen. Wij helpen bijvoorbeeld een designbureau uit Venetië met het vereenvoudigen van het ontwerpproces, zodat ze sneller van idee naar de uitwerking kunnen gaan. Het is goed om te bedenken dat AI creativiteit niet overbodig maakt. Integendeel. Een AI-machine verwerkt wat er in is gestopt, komt niet met echt nieuwe ideeën. Grote veranderingen in de kunst, revolutionaire stijlwijzingen, kun je van de computer niet verwachten. Om echt iets nieuws te scheppen, blijft nog altijd de menselijke geest nodig.

Ik zie overeenkomsten tussen jouw werk en dat van Peter Verhelst. Klopt dat? Is het iemand die je heeft beïnvloed?

Zeker. Al is dat meer in de persoon dan via zijn werk. Peter Verhelst heeft al vroeg laten weten dat hij in me geloofde, net als Hugo Bousset van het tijdschrift *DW B* (Dietsche Warande en Belfort). Als beginnend schrijver is het heel belangrijk dat mensen je stimuleren en laten weten dat ze je kwaliteiten zien. ■

WAANMACHINE (fragment)

Razend gevlamd rijst de terracotta massa
die de zon ooit was: een hond die jankend droomt,
licht uit haar bek laat ontsnappen
en overvol tuimelt de straat langs het raam naar binnen: de
zoemende scooters,
de zomerwind vol turf, glimmende koetswerken van auto's
die op golven deinen.

Alles krijgt dezelfde intonatie:
de kleine pijn ga je al snel waarden, iets wat je op de juiste
momenten wekt
uit een powernapje, om niet te laat te zijn voor iets, een groot
gebeuren –
ik kijk uit het raam, weg van de hypnose van een
Zoom-meeting, en merk dat
er anders door de door de straten van Atlantis lopen; de grijze
armen van een vluchtoord,
weifelend geopend, het begin van schuimend ontij.

Griezelig langzaam, dag na dag, verander ik
in een dier dat enkel panorama's eet,
signalen in een ijzig witte holte –
soms zie ik de plateaus op mijn scherm
instorten als ijsschotsen.

(...)

Jens Meijen, *Sunset Industries*, *De Bezige Bij*, 2023.